

Bava Kamma (115a)

אייתמר — **It was stated:** גנב ומכר ואחר כך הופר הגנב — **If one stole articles and sold them, and afterwards the thief was discovered,** רב משמיה דרבי חייה אמר — **Rav says in the name of R' Chiya:** הדין עם הראשון — **The claim of the buyer is only against the first one [the thief].** הדין עם — **But R' Yochanan says in the name of R' Yannai:** רבי יוחנן משמיה דרבי ינאי אמר — **The claim of the buyer is also against the second one [the owner].**

רב פפא אמר — **Rav Pappa said:** בגלימא דכולי עלמא לא פליגי דהדר למריה — **With respect to the stolen cloak itself, all [Rav and R' Yochanan] agree that it must be returned to its owner.** והכא בעשו בו תקנת השוק קמיפלגי — **And here they disagree as to whether [the Rabbis] applied “the remedy of the marketplace” in this case,** where the thief has been discovered. That is, after the buyer has returned the stolen cloak to the owner, did the Rabbis grant him the right to compensation from the owner for the money he lost, or is his only option to sue the thief? רב דינא דלוקח — **The claim of the buyer is only against the first one [the thief],** and not against the owner. — **Rav says in the name of R' Chiya:** הדין עם הראשון — **The claim of the buyer is only against the first one [the thief],** and not against the owner. — **That is, the law with respect to the buyer is that he can recover his money only from the thief;** and the reason is that [the Rabbis] did not apply “the remedy of the marketplace” in this case, which would have allowed him to collect his money from the owner. — **But R' Yochanan said in the name of R' Yannai:** הדין עם השני — **The claim of the buyer is also against the second one [the owner].** — **That is, the law with respect to the buyer is that he can recover his money even from the owner,** and the reason is that [the Rabbis] did apply “the remedy of the marketplace” in this case.

לא — **Rava said:** אם גנב מפורסם הוא — **If he [the seller] was a known thief,** אמר רבא — **they did not apply “the remedy of the marketplace” in his case.** ועשו בו תקנת השוק — **But Chanan the Wicked was known,** והא חנו בישא דמפורסם הוה — **and yet they applied “the remedy of the marketplace” in his case!** לגיבוותא לא מפורסם — **Granted that he was known for wickedness,** נהי דמפורסם לבישותא — **but he was not known for thievery.**

— **And the law in all of these cases is that they did apply “the remedy of the marketplace,”** לבר מגנב ופרע בחובו וגנב ופרע בהיקיפו — **except for the cases of one who stole and paid his debt, and one who stole and paid for that which he bought on credit.**

תקנת השוק

שלחן ערוך (חושן משפט שנו, ב) - הגונב ומכר ולא נתייאשו הבעלים ואחר כך הוכר הגנב... חוזר החפץ לבעלים והבעלים נותנים ללוקח דמים שנתן לגנב מפני תקנת השוק, והבעלים חוזרים ועושים דין עם הגנב.

סמ"ע (שנו, ד) - ואחר כך הוכר הגנב, לרבותא כתב כן דאף על גב דהוכר הגנב לא אמרינן דיחזירנו הלוקח להבעלים בלא דמים ויוציא מעותיו מהגנב, וכל שכן אם לא הוכר הגנב.

קנין תורה (ח"ג לו, ב) - אין לומר דהיה כאן יאוש ושינוי רשות דכיון שמסר הענין להפאליציי שיחפשו אחר הגנב ולא עבר עוד זמן רב כל כך הרי שלא נתייאש דכל זמן שלא הודיעוהו שיחפשו ולא מצאו ועל כן סגרו התיק הרי עומד ומצפה שימצאוהו כמו שהיה באמת. [וע"ע חבל נחלתו סי' קא.]

גנב מפורסם

רמב"ם (הל' גניבה ה, ב) - ואם גנב מפורסם הוא לא עשו בו תקנת השוק ואין הבעלים נותנין ללוקח כלום אלא חוזר הלוקח ועושה דין עם הגנב ומוציא ממנו דמים ששקל לו.
רא"ש - מדהוצרך להוציא פרע בחובו ופרע בהיקיפו אף על גב דליכא בהו פלוגתא מכלל דכל אינך עשו בו תקנת השוק אפילו גנב מפורסם, ומיהו היכא דידע שהיה גנוב לא עשו בו תקנת השוק.

שלחן ערוך (שנו, ב) - ואם גנב מפורסם הוא לא עשו בו תקנת השוק ואין הבעלים נותנים ללוקח כלום אלא חוזר הלוקח ועושה דין עם הגנב ומוציא ממנו דמים שנתן לו.
רמ"א - ויש אומרים דאף בגנב מפורסם עשו תקנת השוק וצריך להחזיר ללוקח מעותיו אלא אם כן ידע הלוקח שזה הדבר שקנה גנוב שאז צריך להחזיר בלא דמים.

ש"ך (שנו, ו) - ולי נראה עיקר כהמחבר. [וכ"כ ערוך השלחן שנו, ו].

קנין תורה (ח"ג לו, ב) - ונידון דנן י"ל לכאורה דהוה ליה כגנב מפורסם לגבי הקונה על כל פנים דעליו היה לדעת כי במחיר זול כזה לא שייך לקנות תפילין שאינו אפילו רבע המחיר גם לתפילין לא חדשים, ומזה הוה ליה לדעת דגנובים הם וממילא דאינו צריך לשלם לו המחיר שנתן דאין בזה תקנת השוק... ואם כל זה יש לדון עוד מאחר דהרמ"א כתב שם... גם כי מסברה הנ"ל אין להעמיד כ"כ שגנובים הם דאולי אמר איזהו סיבה על שמוכרם בזול כ"כ והאמין לו... וכיון שקשה לקבוע בזה בבטיחות מהראוי שיחזיר לו המעות שנתן בעבורם.
אורחות המשפטים (יח, ו) - קרוב אני לומר שכל בני עירנו הגדולה זו או לפחות רובם ככולם ידעו מגניבה זו באותן הימים וכיון שעכשיו הגניבה בידי הבעלים מדעת לוקח עצמו והלוקח רוצה להוציא מבעלים דמים שנתן בכי האי גוונא לית מאן דפליג דבמקום קול אין מוציאין ממון משום תקנת השוק.

ידוע שהדבר גנוב

פתחי חושן (ג, סקי"ב) - כתב בפעמוני זהב שאפילו מגנב שאינו מפורסם אם ידע שהוא גנב הדין כן, ומה שכתב הסמ"ע שלכאורה נראה מדבריו דהיינו דוקא בלקוח מגנב עצמו ולא בלוקח מלוקח בגנב צ"ע.

רמ"א (שנו, ב) - אלא אם כן ידע הלוקח שזה הדבר שקנה גנוב שאז צריך להחזיר בלא דמים, ואפילו הגנב אין צריך להחזיר לו מעותיו דודאי נתן לו לשם מתנה הואיל וידע שאינו שלו וקנאה.
ש"ך (שנו, ז) - זהו שגגה.

ערוך השלחן (שנו, ז) - ולי נראה כדברי רבינו הרמ"א דהא קיימא לן במקדש אחרותו שהמעות מתנה משום דאדם יודע שאין קדושין תופסין באחרותו וגמר ונתן לשם מתנה... אם רק יש איזה אמתלא להקונה למה עשה כן אין המעות מתנה.

גנב עכו"ם

ש"ך (שנו, ו) - עיין בבעל המאור דבלוקח מעכו"ם לא עשו תקנת השוק, והרמב"ן בספר המלחמות חולק עליו וכתב וכך מצינו בתשובה לרבינו שרירא גאון ז"ל שדין תקנת השוק כלקוח מעכו"ם ואין צריך לפנים עכ"ל... וכן נראה משאר פוסקים שלא חילקו וכן עיקר.
ערוך השלחן (שנו, ו) - וכן אם לקח מגנב כותי לא עשו בו תקנת השוק, ויש אומרים דאין חילוק וכן עיקר לדינא ותלוי בראיית עיני בית דין.

קצות החושן (שנו, ג) - בספרים אפילו קנה אותו לעצמו ולא נתכוין להשיב אבידה נוטל כל מה שנתן בכדי דמיהו משום תקנת הספרים, ומיהו בקונה מן הישראל אין חילוק בין ספרים לשאר מטלטלין כיון דישאל הוא בודאי יחוש לכבודן. [וע"ע פתחי חושן ג, ז].